

**Lloable
ingenuïtat**

Toni

Fontelles

Qualsevol iniciativa en favor de la llengua valenciana, de promocionar l'ús o d'acostar el model 'oficial' al 'natural' (popular, que no vol dir descuidat o castellanisat) es benvenguda. I aixina es "Propostes per a una nova política lingüística" del Cercle Isabel de Villena (CIV) i que ha publicat als quatre vents *Levante-EMV* (1-8-2023: 10). El mateix diari al qual li venia tort que yo escriguera-colaborara en Normes d'El Puig fa uns anys. Si ho haguera fet, el rotatiu tindria ara un 'amic negre' que justificaria el seu antirracisme... mala sort per a la secta.

L'ingenuïtat es creure que de la nit al mati la situació idiomàtica canviarà perquè hem tengut unes brillants idees (no dic que no ho siguen). Tot te un principi. Cert.

L'ingenuïtat es creure que els mateixos que prohibixen, prescriuen i dirigixen el model cap a la convergència, en el català, s'immolaran i reorientaran la política lingüística cap a un model més 'autocton'.

L'ingenuïtat es creure que el proscriptor es transformarà i abraçarà la diversitat. Ho hem tengut en les manifestacions contra la 'censura' en Burriana o en Torrent. ¿Els convocants i els concentrats han advertit que hi ha una condena més profunda, oculta, i que es practica per ells? ¿Quí? ¿Nosaltres, censors? ¡Mai de la vida!

Un mes que conegut me preguntava que si ell, victima de les prohibicions i de la denegacio publica, s'havia d'adherir a la defensa de la llibertat pel cas de Torrent (eliminacio del nom de l'auditori). Li respongui que si, perque mosatros no som igual. Pero pareix que servix de ben poc. No ho veuen ni ho voran. Els ho impediix la superioritat moral que tenen.

Truque

Tornem a la proposta del Cercle Isabel de Villena.

El document complet te nou pagines i s'ha dirigit als grups parlamentaris de les Corts Valencianes i a la Conselleria d'Educacio. Fonamentalment pretenen cohesionar el valencià i acostar-lo a l'expressio del carrer. Simultaneament qüestionen el model de llengua aplicat pel Botànic I i II i À punt. ¡Benvenguts a la terra!

Pel peculiar estil, la redaccio, no m'equivoque massa, es de l'academic Abelard Saragossà. No me dolen prendes en reconeixer el treball d'un atre (es comprova en les bibliografies que incloc en els meus llibres...). Es l'unic -o casi- que s'ha enfrontat als poders factics de la Generalitat i ha gosat dir-los quatre veritats als de la Conselleria d'Educacio (als anteriors del Botànic I i II). Es l'unic -o casi- que porta anys escrivint coses interessants en l'objectiu d'acostar norma i parlants. Es l'unic -o casi- que s'ha atrevit a criticar en public a la propia Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVLI) (a banda, mosatros).

En el text trobem qüestions purament formals (respecte a les lleis, aplicació dels acords de la AVL) si bé la major part està dedicada al foment, us, model i accions en favor de la llengua valenciana.

El concepte d'intercomprensió és interessant. És dir, la possibilitat de mantindre conversacions bilingües. És una cosa que encara es fa. Yo mateix la practique (perquè el bilingüe actiu soc yo, l'interlocutor sol ser monolingüe). Seria útil, com plantegen, que el valencià s'estengués inclús en les zones delimitades com a castellanoparlants (ací ho hem defes). És dir, no hauria d'haver excepció (com vol potenciar l'actual conseller d'Educació). Eixos alumnes són els que demà hauran d'estudiar en l'universitat i probablement es troben en docents en valencià i probablement hauran d'exercir la professió en zones valencianoparlants i seria desitjable que feren un mínim esforç (si un immigrant negre pot fer-ho... ells, en més motiu).

Com diuen, el coneixement mínim del valencià s'acreditaria en la superació de l'assignatura en el bachillerat. En general, s'hauria de replantejar per què un castellanoparlant o un italoparlant natiu no han de realitzar unes proves específiques, però un valencianoparlant ha de

superar posteriorment un examen. Examen que en els nivells més alts en un compendi d'extravagancies idiomàtiques (per lo que m'han contat persones que han fet el C1 i C2) i de curiositats idiosincràtiques més pròpies de superespecialistes, i molt discutibles tècnicament.

Si a un natiu angloparlant li digueren que per a exercir de metge ha de superar una prova d'angles... es moriria de la risa i ací és la cosa més (a)normal del món, però l'ideologia lingüística els impedeix veure-ho (no en

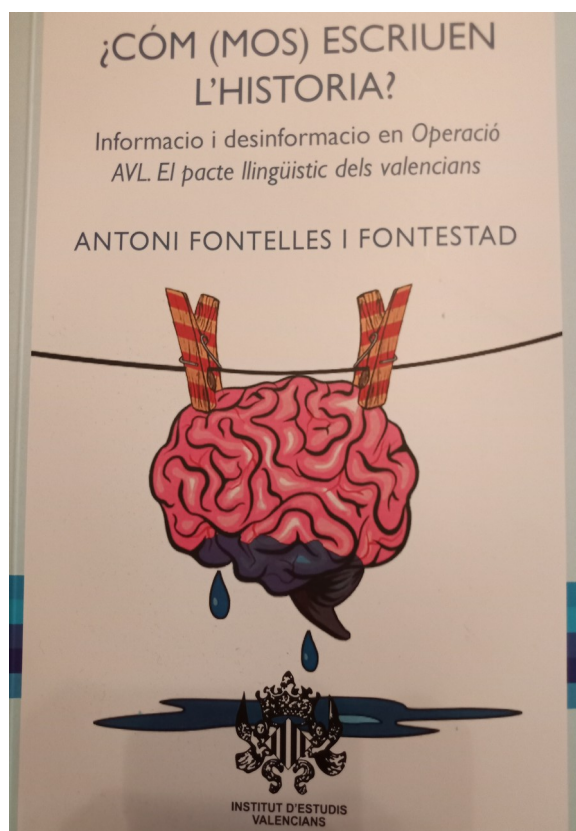

tots els casos, Leo Giménez porta mesos o anys reclamant-ho). El plantejament te sentit des d'una perspectiva de control social del poder sobre els subordinats.

La no discriminació en les subvencions pel model de llengua es una proposta novedosa. L'actual administració política PP-Vox ho te molt facil. En les convocatòries públiques només hauria d'especificar que l'obra, el producte o el servei sol·licitat s'ha de fer en llengua valenciana. Es obvi que l'ús de la normativa de la RACV o d'El Puig es valencià i ha segut oficial; vullc dir, no podria ser qualificat de 'aragones' o 'italia' ni es un 'valencià en faltes' perquè si aixina fora... els nostres escriptors clàssics eren casi analfabets. No superarien ni l'A2. Absurt. No crec que hi haja cap impediment llegal.

Arriscat –i repetitiu– es demanar que l'institució acullga totes les sensibilitats (s'han enrecordat de l'Institut d'Estudis Valencians). Peguen en pedra. No es est el problema, sino les majories i les minories, perquè aixina es volgue inicialment en la constitució de la AVL. En algun altre lloc (llibre) he escrit que si s'hagueren volgut acorts s'hauria optat per un número par de membres, per a obligar a les dos parts, com a mínim, a pactar. Aixina es fa en les comissions paritaries (ho se per experiència sindical).

Els prejuïns idiomàtics. No caldria ni un renglo per a justificar o demanar que les formes usuals, generals i que tenen tradició, siguen no només les preferents sino les úniques. L'ideologia dels doblets es perversa, desvirtua la bondat de la 'preferència' ya que esta no es 'obligativa' sino 'opcional', i aço ha permes que l'administració poguera tindre

un 'manual' idiomàtic més restrictiu que el supostament defes per la AVL, o que el llibre d'estil de À punt seguira la mateixa línia alienant. El mencionat manual administratiu no contradiu la norma de la AVL sino que triava sempre l'element més proper al català dins de la gamma que ofereix l'institució en alguna de les múltiples obres publicades o aprovades. Així mateix era i poden cantar-li una alabada o dir missa. I si no ho era, ¿per què no intervingués l'autoritat idiomàtica per a salvaguardar son criteri?

I el cel

Casi tots sabem com es triaren els 21 membres inicials de la AVL i qui foren els manífecers majors -Antoni Ferrando i Rafael Alemany- (només cal llegir-se *Operació AVL -2021-* de Sergi Castillo). Casi tots sabem també com fou l'acort (subordinació clara d'una banda) i quins condicionants suprapolítics hi havia (pacte entre el PP i CiU per a fer president a José María Aznar en els vots de Jordi Pujol). Casi tots sabem que 'gràcies' a que la AVL s'inclougués en l'última reforma estatutària (2006), per a canviar alguna cosa es necessita una majoria qualificada (impossible sense el concurs dels socialistes).

Asegura que el presidente del Gobierno no tiene un «conocimiento directo» de la cuestión

Jordi Pujol advierte a Aznar que no permitirá ataques a la unidad de la lengua

El presidente de la Generalitat de Cataluña, Jordi Pujol, advirtió ayer que no admitirá ataques a la unidad del catalán y advirtió al PP que esta cuestión es «muy esencial». Pujol expresó su discrepancia con Aznar sobre la cuestión lingüística.

EFEL/ELEVANTE-EMV
BARCELONA/VALENCIA

Jordi Pujol reiteró ayer su defensa de la unidad de la lengua catalana en todas sus variantes y advirtió que no aceptará ataques frontales «vengan de quien vengan» contra esta unidad lingüística.

Pujol fue interpelado ayer en el Parlamento por el presidente del grupo socialista, Joaquín Nadal, sobre la actitud del Gobierno catalán ante la moción pactada por el PP y UV en las Cortes Valencianas, que mantiene que el valenciano es «diferente y diferenciado» de las otras lenguas del Estado. Dicha moción se aprobó tras la sentencia del Tribunal Constitucional que permite a la Universitat de València usar el término «lengua catalana» como sinónimo de «valenciano» en el ámbito académico.

Nadal también preguntó a Pujol su opinión sobre las declaraciones del presidente del Gobierno, José María Aznar, quien, según el socialista, mostró su comprensión con el PP valenciano por votar a favor de la moción en las Cortes Valencianas. Aznar dijo exactamente que le parecía «absolutamente comprensible que haya personas que digan que eso (el valenciano) forma parte de una unidad (el catalán), pero con la misma razón habrá que respetar a las que digan que no forma parte de esa unidad, sino que tiene una singularidad muy propia y que la quieren defender».

Pujol contestó que «no puedo estar de acuerdo con ninguna declaración, venga de quien venga, que menosprecie un hecho tan esencial como la unidad de la lengua catalana».

«Hechos defendido en los últimos años la unidad lingüística —dijo Pujol—, y lo hemos hecho con una discreción que queremos mantener, pero si se promuevan ataques frontales, groseros y desconsiderados, vengan de quien vengan, no podemos seguir haciéndolo».

Refiriéndose concretamente a la situación en la Comunidad Valenciana, el presidente catalán consideró que la solución del conflicto lingüístico requiere «que las dos partes hagan un esfuerzo de entendimiento y de generosidad», y destacó que «en Valencia, la defensa del valenciano es básico para el mantenimiento de su identidad propia».

Jordi Pujol. EFE

El presidente de la Generalitat atribuyó las palabras de Aznar a que las formuló lejos de España, cuando se encontraba de viaje oficial en Estados Unidos, y a «la falta de conocimiento directo» del tema, aunque dijo que en situaciones parecidas es mejor optar por el silencio. A la pregunta de Nadal de si la Generalitat piensa plantear un «ultimatum» al PP por este tema, Pujol respondió que la unidad del catalán «es un tema muy esencial y conviene que todo el mundo lo sepa».

Ho visten com ho visten, la cooptació en la AVL és un eufemisme d'endogàmia (ací i en Roma) i ha donat el resultat que hi ha en 2023 i acabarà expulsant totalment a una de les 'sensibilitats' (encara que lo que queda i res tot es u): era lo que es buscava. Que la composició distorsiona

la voluntat o el sentir de valencians i valencianes yo ho tinc clar, pero no tots o la majoria ho creuen aixina. Que d'existir, l'organisme hauria de ser mes plural, be.

Me crida l'atencio una part del punt 8 que diu: "Els acadèmics han de representar la pluralitat de sensibilitats lingüístiques que hi ha en la societat valenciana. Proposem que es tinguen en compte les proporcions que es posen de manifest en les enquestes oficials, a falta d'una consulta general sobre la qüestió". ¿Una consulta? Habitualment els sondejos, oficials i privats, sempre han donat majoria prou ampla als que opinen que valencià i català son objectes distints. Estic a favor de preguntar, pero no se yo si han calibrat ben be les repercussions. I si es tenen en conte les enquestes oficials... puix avant. Tambe apunte que els resultats de hui no seran els de fa 20 o 30 anys, que eren mes favorables a l'autonomia del valencià. Recorde que l'expressio de la consciencia idiomàtica era 'valencià' de forma absoluta alla pels anys 30 del sigle passat (segons l'Atlas de la Península Ibérica, inclus en Aguaviva -Terol- tambe era 'valencià').

En el camp de la ficció o de l'utopia es possible, pero no crec que ni l'entitat ni les altres institucions (universitats i instituts varis) estiguen per la faena. I ya es curios que ni comenten est aspecte.

No poden fogir

Yo des de l'autonomia de la llengua valenciana puc relacionar-me o coordinar-me en una atra o en unes varietats proximes, pero es

imprescindible afirmar previament la meua identitat. No es factible coordinar-me o plantejar relacions si estic dins d'una atra o soc part d'una atra. Vullc dir, les dobles denominacions (catalanovalencia o valencianocatala) estan en lo mateix. I ho comprenc, yo tinc les meues llimitacions, pero el CIV no poden eixir del rogle, son una endoheregia (son els doblers i triplets, les 'preferencies', el marc comu) i no poden traspasar el marge de seguritat i convertir-se en heregia, per ad aço ya estem mosatros (i en distinta mida els occitanistes valencians).

I no entre en el problema catala-occita ni en una proposta globalisadora de 'coordinacio' o de buscar solucions factibles a les distintes varietats d'un 'romanic central' -estatalment, franco-andorra-espanyol- (front als romanics oriental i occidental, que s'haurien de perfilar o reestructurar).

Retruque

A l'endema de publicar-se la proposta ixque la replica (*Levante-EMV* 2-8-2023: 10) per la boca de Vicent Josep Escartí, director de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Fonamentalment preguntava ¿vosatros qui sou? (en referencia al CIV). I responia: un grupet d'interessats per la llengua. ¿Qué voleu?. I responia: algun sillo.

En acabant venía la contraargumentacio principal: la llengua ya està estandarizada des de fa molt de temps. Ya se sap que estos processos es fan una volta en la vida... i una atra en la mort, com els bolquers i la mortalla. Este raonament se seguix del principi d'immutabilitat dels idiomes. Principi que qualsevol científic sap que es erroneu i, ademes, fals, com proven l'ultima reforma de l'Institut d'Estudis Catalans (2016) i la copia de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (2018). I com tambe provarien les modificacions grosses i chicotetes des dels anys 30 del sigle passat.

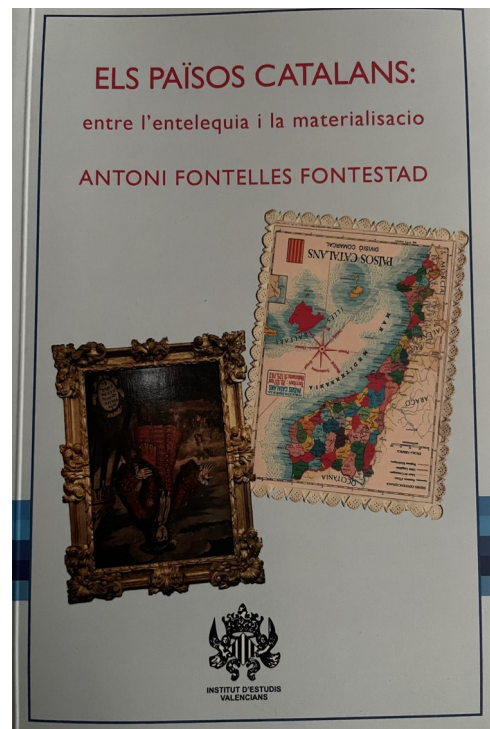
Escartí reforça el plantejament asseverant que “No estamos ni mucho menos en una propuesta de máximos [es referix a la codificació de la AVL] y, pese a lo que digan, el valenciano estándar está muy próximo al que se habla en la calle”. I damunt s’ho creu. ¿Per qué –com s’ha constatat– tenen més dificultat el natiu que els forasters en aprovar els examens de la Junta Qualificadora de Coneixements de València? Ho he explicat tècnicament, però planament, esta anomalia s’origina per la divergència entre el ‘model proper’ (segons Escartí) i el ‘model de carrer’ i l’interferència que produeix el segon sobre el primer, que es l’objecte d’avaluació de la Junta. Es psicologia bàsica.

En la mateixa línia assegura que “lo que se ha llevado a cabo es una estandarización de las formas valencianas aceptadas por la inmensa mayoría y no a confluir con el catalán”. Torna a ser erròneu i fals. ¿‘posseeix’, ‘construeix’, ‘redueix’, ‘agraeix’, ‘exigeix’... son formes valencianes actuals i acceptades per la majoria?, ¿quí les usa fora dels àmbits obligatoris i elitistes?, ¿no son tals formes confluents en el català?, ¿no es este l’objectiu del manteniment i de l’ús?

I entra en l’esvaros i indefinit món de la vulgarisació, lo coloquial front a la formalitat, lo correcte, tan subjectiu, tan discutible i tan

opinable, que no acabariem mai. Es com el prejudi que els 'dialectes' son tals perque no poden complir totes les funcions de la 'llengua'... tenen una insuficiencia consubstancial que els fa inapropiats per a determinades situacions o ambits. Una concepcio tan falsa i erronea que pocs 'cientifics' la defenen ya.

Sorgix la pregunta de les preguntes: ¿per qué son vulgars 'esta', 'veent', 'cullga', 'coincidix en senyalar', 'estar en Burgos', 'naturalea', 'acudix', 'atre'... i cultes 'aquesta', 'veient', 'culla', 'coincideix a assenyalar', 'estar a Burgos', 'naturalesa', 'acudeix', 'altre'...?. Yo ho dic, no hi ha resposta interna (racional, tecnica o cientifica), pero si externa (ideologica). Es mes, 'atre' ya apareix en composts com 'atressi' o 'atretal' en trobadors dels sigles XI-XIII. Estem parlant de vora mil anys. ¿I qué?

¿Cóm es fa esta seleccio-categorisacio?, ¿es passa per damunt dels components el detector de calitat idiomatica i si pita es vulgar i si no pita es cult?

Mira que hi ha escrit sobre normativisacio, pero no he trobat definit (operacionalisat) el criteri de 'vulgar' i 'cult'. Simplement, com a conceptes (categories) confiabls s'apliquen i classifiquen els elements idiomatics (passa tambe en castella i en unes atres llengües, producte singular derivat de l'ideologia prescriptora).

Per cert, es rar que un diccionari especific no definisca, no te entrades, els termens 'formal', 'informal', 'cult', 'vulgar' (v. *Diccionario de sociolingüística*, Peter Trudgill i Juan Manuel Hernández, 2007).

Diacronicament, un percentage altissim de les varietats modernes es fruit del 'vulgarisme' o del 'coloquialisme' convertits en 'formals' (¿les llatines cultes 'conditio' o 'luna' no son, transformades, les vulgars i actuals 'condicio' i 'lluna'?, ¿el catala 'exigeixi' no es un vulgarisme historic inclos en l'estandart?, ¿no son lo mateix els gerundis 'caient' i 'veient'?

Al remat, Escartí pontifica que la 'vulgarisacio' de l'idioma no comportarà necessariament un major us. Li done la rao: no necessariament. Pero tambe sabem que les llengües son sentiments, son afectes, son adscripcions, son identitats, i hi ha un principi basic de sentit comu: lo que es vol es mes dificil d'abandonar que allo que no genera adhesio emocional. Està clar que 'amb' no produix la mateixa satisfaccio-adhesio que 'en'. I no cal mes demostracio.

En cas contrari, ¿si no existira eixe component identitari, per qué no han optat per les formes catalanes pures?, ¿per prudencia?, ¿per 'ciencia'?, ¿per por?, ¿'tendeixo' es millor que 'tendesc' i preferible a 'tendixc'?, ¿ho poden explicar?.

Alguns teorics de la seua banda, del catalanisme, saben que 'tendisc' es

anomal i contradiu la bona forma, la configuració gestaltica, de 'tendixes', 'tendixen', 'tendixca'?. I no parlem ja de 'tendesc' -indicatiu- i 'tendesca' -subjuntiu-. Son absurdes i estan fora de la llengua per molt que s'encaboten els normativisadors.

I com sempre, ni aigua als divergents, que no s'han acostat al 'valencià estandard'. ¿"I com sempre, ni aigua als divergents" no es llengua estandard?

Quatre val

La festa noticiosa continuà passats uns dies (*Levante-EMV* 6-8-2023: 8) en lo que s'enten la traca final. Unes opinions autorisades de persones a les quals s'ha preguntat per la proposta.

N'hi ha dos academics, Joan Francesc Mira i Manuel Pérez Saldanya. Mira reitera que no hi ha necessitat d'introduir canvis perquè "durante más de 20 años ha funcionado perfectamente en la enseñanza, en la literatura, en los medios de comunicación... y no ha sido ningún obstáculo". ¡A vore qui chista! Per supost, defen la cooptacio: "todas las academias tienen como norma básica que ellas mismas se regeneran"... i es perpetuen i es convertixen en endogamiques. Es estrany que no advertixca este fet un sociolec com ell.

Pérez, u dels autors de la gramática de la AVLL, assegura que "la AVL ha tenido un papel importante a la hora de desproblematizar la lengua i cohesionarla, y eso es porque su normativa es suficientemente abierta e integradora y muy próxima al uso del valenciano en la calle". ¡Que santa Lluçia li conserve la vista! La desproblematizacio ¿no estara vinculada a la coercio o sera un efecte d'ella?

Abelard Saragossa, també acadèmic, no fa comentaris (es el pare o u dels pares) però crítica (ya ho feu en un llibre) els *Criteris lingüístics de l'administració de la Generalitat* perquè contradien l'autoritat de l'institució que representa.

El cap de la Secció de Llengua i Lliteratura i acadèmic de la RACV, Voro López confia que l'iniciativa tinga èxit i assegura –desinformant– que la AVL: “se ha radicalizado, inventando un criterio de convergencia con el catalán que no está en su ley de creación, y la sociedad valenciana no va por ese camino”. Dic desinformació perquè sap, perfectament, que no s'ha radicalitzat.... era radical ab origine, ab ovo, des del principi; passa que hi havia una colla, que encara està per ahí, que ni ho va vore ni volia vore-ho i encara hui atribueix esta deriva a una força telúrica. Ho era el dictamen, ho era la llei, ho era l'immensa majoria dels membres, ho era la norma d'autoperpetuació... ¿cóm no anaven a ser radicals els productes?

Per a donar color, l'editor de Llibres de la Drassana, Toni Sabater, està per les formes genuïnament valencianes (com tots, ¿no?) i, sorpresa, afirma que només un model idiomàtic particularista pot salvar-nos. ¡Increíble!. Sense qüestionar l'unitat de la llengua, per supòsit. La cirereta la posa quan afirma que hi ha àmbits

acadèmics que mantenen: “un prejuicio muy grande contra las formas valencianas, que denostan por coloquiales”. Li recomane el meu llibre *El genuïnisme i l'autoodi* (2020)... perquè si ara ha descobert les amèriques...

Acaba l'article en el parer del novel·lista Ferran Torrent que diu que ell va a la seua i que no fa cas ni de la AVL ni dels que defenen un model més moll.

Un 'pato' marejat

Arremate en l'article "Una serp d'estiu que fa dir-se serpent", publicat en *eltemps.cat* (13-8-2023), del 'periodista' Víctor Maceda. L'autor aboca el cabaç dels temes habituals, la desinformació natural i les mentides inherents del catalanisme més ranci. Calca l' enamorament i l'odi dels pancatalanistes valencians de principis del segle XX.

Fare uns comentaris, encara que cada rengló de les tres planes se'n mereixca.

El primer, crítica que el CIV defenga que una llengua més acostada al poble (simplificació) redundaria en un major ús i fa una desafortunada comparança: si l'afirmació fora veritable, la simplificació de les normes de trànsit comportaria un menor nombre d'accidents. La falàcia és que les normes de trànsit no han de ser congruents en cap de realitat prèvia (han de regular l'activitat), mentre que la normativització d'un idioma té una restricció prèvia (social, il·literària, didàctica, lingüística, històrica) en l'ús dels parlants. És un cas típic d'estranyament-alienació (cosificació) del producte (idioma) respecte al productor (usuari). ¿Que açò no li sona? Ho sent.

El segon, mal que li pese és millor escriure 'mitat', 'vullga' i 'caem' – ni són vulgarismes ni són particularismes – que 'meitat', 'vulga' i 'caiem', però la seua ignorància li impedeix veure-ho. Punt.

El tercer, no cal esforçar-se en tancar la e de 'València'. És tancada (com fan en diverses comarques els valencianoparlants en la terminació -ència) i també en unes altres paraules similars. En el cas concret ho afirmà un senyor que li diuen Manuel Sanchis Guarner. ¿I qui és est analfabet?

I l'últim, acaba en la frase dirigida al CIV: "i les seues proclames, [son] una serp d'estiu com qualsevol altra. O serpent, que dirien ells". ¡Per la 'ploma' mor el peix!

En resum, es una mostra d'autoodi (identic al dels castellanistes) que veu en els adversaris pero no en sa casa. I un poquet d'ignorancia. I un atre poquet de dogmatisme.

¿Quí tirarà el joc fora?

La nova administracio valenciana (PP-Vox) ha dit ya moltes coses, pero dubte que les complixca (reduir l'us del valencià està clar que si).

Antoni Fontelles

18-8-2023